

BAHÁ'Í INTERNATIONAL COMMUNITY

Kuka kirjoittaa tulevaisuutta?

Pohdintoja kahdennestakymmenennestä vuosisadasta

Suomen Bahá'íden Kansallinen Henkinen Neuvosto

Suomen bahá'í-yhteisö

Helsinki, 1999

Tiedotustoimisto

New York, helmikuu 1999

Toukokuun 28. päivänä 1992 Brasilian edustajainhuone kokoontui erityisistuntoon viettämään Bahá'u'lláhin poismenon satavuotispäivää hänen vaikutuksensa tullessa yhä tutummaksi piirteeksi maailman sosiaalisessa ja älyllisessä maisemassa. Hänen ykseyttä koskeva sanomansa oli selvästi puhutellut syvästi Brasilian lainsäätäjiä. Juhlatoimituksen aikana edustajainhuoneen kaikkia puolueita edustavat puhujat osoittivat kunnioitustaan kirjoitusten kokonaisuudelle, jonka eräs edustaja kuvasi ”valtavimmaksi uskonnolliseksi työksi, jonka yhden miehen kynä on kirjoittanut”, sekä sellaiselle planeetan tulevaisuuskäsitykselle, joka ”aineelliset rintamat ylittäen” toisen edustajan sanojen mukaan ”ulottui ihmiskuntaan kokonaisuutena vailla kansallisuuden, rodun, rajoitusten ja uskojen vähäpätöisiä eroja”^①.

Tämä kunnianosoitus oli sitäkin huomattavampi sen tosiasian takia, että synnyinmaassaan Bahá'u'lláhin työ on edelleen Irania hallitsevan muslimipapiston katkeran tuomitsemisen kohteena. Heidän edeltäjänsä olivat olleet vastuussa hänen karkottamisestaan ja vangitsemisestaan yhdeksännentoista vuosisadan puolivälin vuosina sekä tuhansien hänen ihanteitaan ihmiselämän ja yhteiskunnan muuttamiseksi jakavien joukkomurhasta. Samalla, kun juhlatöimitus oli käynnissä Brasiliassa, kieltäytyminen hylkäämästä uskonkäsityksensä, jotka kautta muun maailman ovat saaneet suurta ylistystä, toi Iranissa asuville 300 000 bahá'ille vainoa, puutteenalaisuutta ja aivan liian usein vankeutta ja kuolemaa.

Samankaltainen vastustus leimasi erilaisten totalitaaristen hallitusjärjestelmien asenteita viime vuosisadan ajan.

Mikä on sen ajatuskokonaisuuden luonne, joka herätti näin jyrkästi eriäviä vastakaikuja?

I

Bahá'u'lláhin sanoman päävaikutin on kuvaus luonteeltaan olennaisesti henkisestä todellisuudesta sekä tuon todellisuuden toimintaa hallitsevista laeista. Se ei tarkastele vain yksilöä henkisenä olentona, ”järjellisenä sieluna”, vaan myös väittää, että koko se hanke, jota me kutsumme sivistykseksi, on itsessään henkinen prosessi – sellainen, jossa ihmismieli ja -sydän ovat luoneet kehittyvästi yhä monimutkaisempia ja tehokkaampia keinoja ilmaista synnynnäiset moraaliset ja älylliset kykynsä.

Hyläten hallitsevatmaterialismin opinkappaleet Bahá'u'lláh vakuuttaa päinvastaisesta historiankulun tulkinnasta. Ihmiskunta, tietoisuuden evoluution nuolenkärki, käy läpi yksittäisten jäsentensä imeväisikään, lapsuuteen ja nuoruuteen verrattavat vaiheet. Tämä taival on tuonut meidät yhdistyneenä ihmiskuntana kauan odotetun täysi-ikäistymisemme kynnykselle. Epäkypsiä vaiheita leimanneiden sotien, hyväksikäytön ja ennakkoluulon ei tulisi olla epätoivon aihe vaan kannustin kollektiivisen kypsyyden vastuiden omaksumiselle.

Kirjoittaessaan oman aikansa poliittisille ja uskonnollisille johtajille Bahá'u'lláh sanoi, että silloin eläneen sukupolven käsityskyvyn ylittävät uudet kyvyt ja mittaamaton voima olivat heräämässä maapallon kansoissa – kyvyt, jotka pian muuttaisivat planeetan aineellisen elämän. Oli olennaista, hän sanoi, tehdä näistä tulevista aineellisista edistysaskelista moraalisen ja sosiaalisen kehityksen välineitä. Jos nationalistiset ja ryhmittymien väliset riidat estäisivät tämän tapahtumasta, silloin aineellinen kehitys ei tuottaisi vain etuja vaan arvaamatonta pahuutta. Jotkut Bahá'u'lláhin varoituksista herättävätsynkkiä kaikuja omassa ajassamme: ”Maa pitää sisällään outoja ja ihmeellisiä asioita”, hän varoitti. ”Nämä asiat voivat muuttaa maapallon koko ilmakehän ja niiden saastuminen osoittautuisi kuolettavaksi.”^②

II

Keskeinen henkinen kysymys, jonka edessä kaikki ihmiset ovat – oli heidän kansakuntansa, uskontonsa tai etninen taustansa mikä hyvänsä – on Bahá'u'lláh mukaan sellaisen globaalin yhteiskunnan perustan luominen, joka ilmentää ihmiskunnan ykseyttä. Maapallon asukkaiden yhdentyminen ei ole sen enempää etäinen ja utopistinen visio kuin lopulta valintakysymyskään. Se muodostaa seuraavan, väistämättömän vaiheen yhteiskunnan evoluution kulussa – vaiheen, jota kohti kaikki mennyt ja nykyinen kokemus meitä ajaa. Niin kauan kuin tätä seikkaa ei tunnusteta ja huomioida, mitkään planeettaamme vaivaavat vastoinikäymiset eivät saa ratkaisua, sillä kaikki olennaiset haasteet aikakaudelle, johon olemme astuneet, ovat globaalisia ja yleismaailmallisia eivätkä erityisiä tai alueellisia.

Bahá'u'lláh kirjoitusten lukuisat ihmiskunnan täysi-ikäistymistä käsittelevät kohdatovattäynnänsä valon vertauskuvan käyttämistä ykseyden muuttavan voiman vangitsemiseksi: ”Niin voimakas on ykseyden valo”, hän vakuuttaa, ”että se voi valaista koko maapallon.”^③ Tämä vakuutus asettaa nykylukijan näkökulmaan, joka jyrkästi poikkeaa kahdenkymmenennen vuosisadan lopussa vallitsevasta. Se vaatii meitä tunnistamaan – aikamme kärsimyksen ja sekasorron keskeltä – sellaisten voimien operoinnin, jotka ovat vapauttamassa ihmisen tietoisuuden sen evoluution uutta vaihetta varten. Se kutsuu meitä arvioimaan uudelleen, mitä on tapahtunut kuluneen sadan vuoden aikana, sekä sitä vaikutusta, joka näillä kehityskuluilla on ollut ne kokeneiden kansojen, rotujen, kansakuntien ja yhteisöjen moninaiseen joukkoon.

Jos, kuten Bahá'u'lláh vakuuttaa, ”ihmiskunnan hyvinvointia, sen rauhaa ja turvallisuutta ei voida saavuttaa, ellei ja ennen kuin sen ykseys on lujasti vakiintunut”^④, on ymmärrettävää, miksi bahá'ít tarkastelevat kahdenkymmenettä vuosisataa – kaikkine onnettomuuksineen – ”valon vuosisatana”^⑤. Sillä nämä sata vuotta todistivat muutoksen tavassa, jolla maapallon asukkaina olemme alkaneet suunnitella kollektiivista tulevaisuuttamme, sekä tavassa, jolla alamme nähdä toinen toisemme. Molempien tuntomerkkinä on ollut yhdentymisprosessi. Olemassa olevien instituutioiden hallitsemattomissa olevat mullistukset pakottivat maailman johtajat ryhtymään rakentelemaan globaalin järjestäytymisen systeemejä, joita ei olisi voitu harkitakaan vuosisadan alussa. Samanaikaisesti tämän tapahtuessa nopea kuluminen oli valtaamassa tottumuksia ja asenteita, jotka olivat jakaneet kansoja ja kansakuntia lukemattomien riitaisten vuosisatojen ajan ja jotka näyttivät todennäköisesti säilyvän vielä iäisyyksiä.

Vuosisadan puolessavälissä nämä kaksi kehityskulkua saivat aikaan läpimurron, jonka historiallista merkitystä vain tulevat sukupolvet voivat asianmukaisesti arvostaa. Maailman hämmennyksen valtaan saattaneen toisen maailmansodan jälkeen kaukonäköiset johtajat kokivat viimein mahdolliseksi Yhdistyneiden kansakuntien kautta alkaa lujittaa maailmanjärjestyksen perustuksia. Edistyksellisten ajattelijoiden kauan haaveilema kansainvälisten sopimusten ja niihin liittyvien laitosten uusi järjestelmä oli nyt varustettu ratkaisevilla voimilla, jotka oli traagisesti eväty epäonnistuneelta Kansainliitolta. Vuosisadan edistyessä järjestelmän alkeelliset kansainvälisen rauhan turvaamisen pakkokeinot asteittain harjaantuivat tavalla, joka osoitti vakuuttavasti, mitä

voidaan saavuttaa. Tämän muassa tuli hallinnon demokraattisten instituutioiden vakaa kasvu ympäri maailman. Jos käytännön vaikutukset tuottavatkin vielä pettymystä, ei tämä millään tavoin vähennä ihmisten asioiden organisaatiossa tapahtunutta historiallista ja peruuttamatonta suunnanmuutosta.

Kuten maailmanjärjestyksen asialle, niin kävi myös maailman ihmisten oikeuksillekin. Ihmisen turmeltuneisuuden uhrien kohtaamat hirvittävät kärsimyksettoisen maailmansodan aikana aiheuttivatpaljastuessaan maailmanlaajuisen järkytyksen – ja jotain, mitä voi kuvailla vain syväksi häpeän tunteeksi. Tästä traumasta nousi uudenlainen moraalinen sitoutuminen, joka sai virallisen instituution muodon Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomission ja siihen liittyvien laitosten työssä – kehitys, joka olisi ollut käsittämätön yhdeksännentoista vuosisadan hallitsijoille, joita Bahá'u'lláh oli puhutellut tästä aiheesta. Näin vahvistuneina kasvava kansalaisjärjestöjen joukko on ottanut tehtäväkseen varmistaa, että Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus muodostaa kansainvälisten normatiivisten mittapuitten perustan ja että se pannaan sellaisena täytäntöön.

Rinnakkainen prosessi tapahtui suhteessa talouselämään. Vuosisadan ensimmäisen puoliskon aikana, suuren laman aikaansaaman hävityksen seurauksena, monet hallitukset ottivat käyttöön lakeja, jotka loivat yhteiskunnallisia hyvinvointiohjelmia, sekä talouden hallinnan, vararahastojen ja kauppasäännösten järjestelmiä, joilla ne pyrkivät suojelemaan yhteiskuntaa tällaisen tuhon uusimiselta. Toista maailmansotaa seurannut ajanjakso toi sellaisten instituutioiden perustamisen, joiden toimintakenttä oli globaali: Kansainvälinenvaluuttarahasto, Maailmanpankki, tullitariffeja ja kauppaa koskeva yleissopimus sekä planeetan aineellisen hyvinvoinnin järjeistämiseksi ja edistämiseksi omistettujen kehittämislaitosten verkosto. Vuosisadan lopussa – olivatpa vaikuttimet mitä tahansa ja nykyinen työkalujen sukupolvi kuinka karkea tahansa – ihmiskunnan suurille joukoille on osoitettu, että planeetan rikkaudet voidaan perusteellisesti uudelleen järjestää vastauksena täysin uusille tarpeen määrityksille.

Näiden kehityskulkujen vaikutusta vahvisti valtavasti koulutuksen ulottuminen suurille kansanjoukoille. Sen lisäksi, että kansalliset ja paikalliset hallitukset olivat halukkaita varaamaan suuresti kasvaneita resursseja tälle alalle ja että yhteiskunta kykeni saamaan liikkeelle ja kouluttamaan ammatillisesti pätevien opettajien armeijan, kahdella kahdenkymmenennen vuosisadan edistysaskeleella kansainvälisellä tasolla oli erityistä vaikutusta. Ensimmäinen oli sarja kehittämissuunnitelmia, jotka kohdistuivat kasvatuksellisiin tarpeisiin ja joita voimaperäisesti rahoittivat sellaiset elimet kuin Maailmanpankki, valtiolliset laitokset, suuretsätiöt ja Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän useat haarat. Toinen oli informaatioteknologian räjähdys, joka on tehnyt maapallon kaikista asukkaista koko ihmisrodun oppineisuuden potentiaalisia hyödynsajia.

Tätä planeetanlaajuisia rakenteellisen uudelleenjärjestäytymisen prosessia elähdytti ja vahvisti syvä tietoisuuden muutos. Kokonaisuvaestöhuomasivat äkkiä joutuvansa kohtaamaan riitaa kylvävien piintyneiden mielen kaavojen seuraamukset – ja tekemään niin maailmanlaajuisen arvostelun täydessä valokiilassa sen kohdistuessa kerran hyväksytyinä pidettyihin käytäntöihin ja asenteisiin. Tulos oli herättävä vallankumouksellisen muutoksen tavassa, jolla ihmiset katsovat toisiaan.

Kautta historian kokemus esimerkiksi tuntui osoittavan – ja uskonnolliset opit vahvistavan – että naiset ovat olennaisesti luonteeltaan miehiä alempia. Yhtäkkiä, asioiden historiallisessa mittakaavassa tarkasteltuna, tämä vallitseva käsitys olikin kaikkialla vetäytymässä. Olipa prosessi, joka tuo täysin toteen Bahá'u'lláhin vakuutuksen, että nainen ja mies ovat kaikin tavoin tasaveroisia, kuinka pitkä ja kivulias tahansa, älyllinen ja moraalinen tuki kaikille vastakkaisille näkemyksille on tasaisesti murenemassa.

Edelleen yksi ihmiskunnan piintymyksistä menneen vuosituhannen aikana koskien sen näkemystä itsestään oli kansallisen erinomaisuuden ylistäminen, mikä viime vuosisatoina paatui erinäisiksi rasisisiksi fantasioiksi. Historian mittakaavassa tarkasteltuna henkeäsalpaavalla nopeudella kahdeskymmenes vuosisata näki ihmisrodun ykseyden vakiinnuttavan itsensä kansainvälisen järjestyksen johtavaksi periaatteeksi. Tänä päivänä kansallisuuskiistoja, jotka edelleen levittävät hävitystä monissa osissa maailmaa, ei nähdä eri kansojen välisten suhteiden luonnollisina piirteinä vaan tietoisina poikkeamina, jotka tulee alistaa pätevään kansainväliseen valvontaan.

Koko ihmiskunnan pitkän lapsuuden ajan myöskin oletettiin – jälleen vakiintuneiden uskontokuntien täydellä myötävaikutuksella, että köyhyys oli pysyvä ja väistämätön yhteiskuntajärjestyksen piirre. Nyt kuitenkin tämä käsitys – oletus, joka muokkasi jokaisen maailmassa vallinneen talousjärjestelmän prioriteetteja – on yleismaailmallisesti hylätty. Ainakin teoriassa valtiota on ruvettu kaikkialla pitämään olennaisesti luottamuselimenä, joka on vastuussa kaikkien yhteiskunnan jäsenten hyvinvoinnin varmistamisesta.

Uskonnollisten ennakkoluulojen otteen heltäminen oli erityisen merkittävää johtuen niiden läheisestä suhteesta ihmisen vaikuttimien juuriin. Uskontojen välisen vuoropuhelun ja yhteistyön prosessi, jota ennakoi yhdeksännentoista vuosisadan lähestyessä loppuaan suurta kiinnostusta osakseen saanut ”Uskontojen parlamentti”, vahvisti maallistumisen vaikutuksia heikentämällä ennen niin voittamattomia papiston auktoriteetin muureja. Uskonnollisten käsitysten muutoksen edessä, jonka viimeiset sata vuotta ovat nähneet, jopa nykyisten fundamentalististen reaktioiden runsas yhtäkkinen esiintyminen saatetaan jälkeinpäin ajatellen nähdä tuskin enempana kuin jälkijoukkojen epätoivoisina toimina kiihkouskonnollisten vallan väistämätöntä murenemista vastaan. Bahá'u'lláhin sanoin ”Ei voi olla minkäänlaista epäilystä siitä, että maailman kansat, kuuluvatpa he mihin rotuun tai uskontoon tahansa, saavat innoituksensa samasta taivaallisesta lähteestä ja ovat saman Jumalan alaisia.”^⑥

Näiden ratkaisevien vuosikymmenten aikana ihmismieli kävi myös läpi perustavanlaatuisia muutoksia tavassa, jolla se käsitti fyysisen maailmankaikkeuden. Vuosisadan ensimmäisen puoliskon aikana uudet suhteellisuusteoria ja kvanttimekaniikan teoria, jotka molemmat liittyivät läheisesti valon luonteeseen ja toimintaan, mullistivat fysiikan alan ja muuttivat koko tieteellisen kehityksen suunnan. Kävi ilmeiseksi, että klassinen fysiikka pystyi selittämään ilmiötvain rajallisissa puitteissa. Uusi ovi oli yhtäkkiä avautunut sekä maailmankaikkeuden pienten rakenneosasten että suurten kosmologisten järjestelmien tutkimukselle – muutos, jonka vaikutus ulottui pitkälle fysiikan ulkopuolelle ravistellen tieteellistä ajattelua vuosisatoja hallinnutta maailmankuvaa perustuksiaan myöten. Ikuisiksi ajoiksi hävisivät mielikuvat mekaanisesta maailmankaikkeudesta, joka toimi kellon

lailla, sekä havaitsijan ja havaitun, mielen ja aineen oletettu erottelu. Näin mahdollistuneiden kauaskantoisten tutkimusten taustaa vasten teoreettinen tiede alkaa nyt käsitellä mahdollisuutta, että tarkoituksiperäisyys ja järki olisivat todellakin sisäänrakennettuina maailmankaikkeuden luonteeseen ja toimintaan.

Näiden käsitteellisten muutosten vanavedessä ihmiskunta astui aikakauteen, jossa fyysisten tieteiden – fysiikan, kemian ja biologian sekä alullaan olevan ekologian – välinen vuorovaikutus avasi henkeäsalpaavia mahdollisuuksia elämän parantamiseksi. Maanviljelyksen ja lääketieteen kaltaisten elintärkeiden asioiden hyödyt tulivat dramaattisesti ilmeisiksi samoin kuin ne hyödyt, joita saadaan valjastamalla uusia energialähteitä. Samanaikaisesti uusi materiaalitutkimuksen tieteenala alkoi tuottaa runsaasti erikoistuneita, vielä vuosisadan alussa tuntemattomia apukeinoja – plastiikka, valokuidut, hiilikuidut.

Tällaiset tieteen ja teknologian edistysaskeleet ovat vaikutuksiltaan vastavuoroisia. Hiekanjyväset, materiaaleista vaatimattomimmat ja näennäisesti arvottomimmat, muuntuivatpiilevyiksi ja optisesti puhtaaksi lasiksi mahdollistaen maailmanlaajuisen kommunikaatioverkoston. Tämä yhdessä alati pitemmälle kehittyneiden satelliittijärjestelmien käyttöönottamisen kanssa on alkanuttuoda koko ihmisrodun karttuneen tiedon ihmisten ulottuville kaikkialla, ilman erottelua. On ilmeistä, että välittömästi edessä olevat vuosikymmenet tulevat näkemään puhelin-, televisioja tietokonetekniikan integroitumisen yhdeksi yhdistyneeksi kommunikaatioja tietojärjestelmäksi, jonka huokeahintaista laitteistoa on saatavilla massoittain. On vaikeaa liioitella psykologista ja sosiaalista vaikutusta, jonka toisi olemassa olevien rahajärjestelmien sekamelskan – monille kansallismielisen ylpeyden lopullisen linnakkeen – korvaantuminen yhdellä maailmanvaluutalla, joka pitkälti toimisi elektronisten impulssien välityksellä.

Todellakin kahdenkymmenennen vuosisadan kumouksen yhdistävä vaikutus ei ole missään muualla niin ilmeinen kuin tieteellisessä ja teknologisessa elämässä tapahtuneiden muutosten seuraamuksissa. Kaikkein silminnähävimmällä tasolla ihmisrodulla on nyt käytettävissään keinot, joita tarvitaan vakaasti kypsyvän tietoisuuden esiin nostattamien näkemyksellisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Syvällisemmin tarkasteltuna tämän kyvyn saaminen on periaatteessa kaikkien maapallon asukkaiden ulottuvilla – rodusta, kulttuurista tai kansasta välittämättä. Tulevaa enteillen Bahá'u'lláh lausui: ”Tänä aikana liikehtii uusi elämä kaikkien kansojen sisimmässä; kukaan ei kuitenkaan ole käsittänyt sen syytä eikä havainnut sen vaikutinta.”^⑦ Tänä se, mitä voidaan päätellä kaikesta noiden sanojen kirjoittamista seuranneiden yli sadan vuoden aikana tapahtuneesta, on ajattelevaisille ihmisille kaikkialla maailmassa käymässä ilmeiseksi.

III

Nyt päättyvän historianjakson tuomien muutosten arvostaminen ei merkitse, että kielletään tuona aikana tapahtunut paha – miljoonien avuttomien ihmisten tahallinen hävittäminen, kokonaisten väestöjen poispyyhkimiseen kykenevien uusien tuhoaseiden keksiminen ja käyttö, kokonaisten

kansakuntien henkistä ja älyllistä elämää tukahduttavien ideologioiden nousu, planeetan fyysiselle ympäristölle aiheutettu vahinko niin massiivisissa mitoissa, että sen paraneminen voi kestää vuosisatoja, sekä mittaamattomasti suurempi vahinko lapsisukupolville, joita opetettiin uskomaan, että väkivalta, säädyttömyys ja itsekkyyks ovat henkilökohtaisen vapauden riemuvoittoja – pimeys, jota vastaan tuon ajan saavutukset näkyvät vain terävämmin. Nämä ovat vain ilmeisimpiä kohtia siitä historiassa ennennäkemättömästä syntilistasta, jonka opetukset meidän aikakautemme jättää meitä seuraavien opikseen ottaneiden sukupolvien kasvatukseksi.

Pimeys ei kuitenkaan ole jonkinlaista olemassaoloa, saati sitten itsenäisyyttä, omaava ilmiö. Se ei sammuta valoa eikä himmennä sitä vaan osoittaa ne alueet, joihin valo ei ole yltänyt tai joita se ei ole riittävästi valaissut. Niin myös tulevat kahdenkymmenennen vuosisadan sivistystä epäilemättä arvioimaan kypsemmän ja kiihkottomamman aikakauden historioitsijat. Eläimen luonnon julmuus, joka raivosi pois hallinnasta näiden ratkaisevien vuosien aikana ja tuntui ajoittain uhkaavan yhteiskunnan eloonjäämistäkin, ei itse asiassa estänyt ihmisen tietoisuudessa piilevien luovien mahdollisuuksien vakaata esiinmarssia. Päin vastoin. Vuosisadan edetessä yhä suurempi joukko ihmisiä heräsi siihen, kuinka tyhjiä olivat uskollisuudet ja perusteettomia pelot, jotka olivat pitäneet heitä otteessaan muutamaa lyhyttä vuotta aikaisemmin.

”Verraton on tämä päivä”, Bahá’u’lláh vakuuttaa, ”sillä se on silmä menneisiin aikakausiin ja vuosisatoihin ja valo aikojen pimeydelle.”^⑧ Tästä näkökulmasta tarkasteltuna kysymys ei ole siitä pimeydestä, joka hidasti ja himmensi nyt päättyvän merkillisen sadan vuoden aikana saavutettua kehitystä. Kysymys on pikemmin siitä, kuinka paljon kärsimystä ja hävitystä on lajimme vielä koettava, ennen kuin me täysisyldämisesti hyväksymme sen henkisen luonteen, mikä tekee meistä yhden kansan, ja keräämme rohkeutta suunnitellaksemme tulevaisuutemme sen valossa, mitä on niin tuskallisesti opittu.

IV

Käsitys sivistyksen tulevasta kehityssuunnasta, sellaisena kuin Bahá’u’lláh sen kirjoituksissaan kuvaili, kyseenalaistaa paljon siitä, mikä tänä päivänä esittäytyy maailmallemme normit asettavana ja muuttamattomana. Valon vuosisadan aikana tehdyt läpimurrot avasivat oven uudenlaiseen maailmaan. Jos yhteiskunnallinen ja älyllinen evoluutio todellakin on vastaamassa olevaisuuden sisäsyntyiseen moraaliseen järkeen, suuri osa teoriasta, joka määrää nykyajan lähestymistapoja päätöksentekoon, on kohtalokkaan virheellistä. Jos ihmisen tietoisuus on olennaisesti luonteeltaan henkinen – kuten ihmisten valtaenemmistö on aina intuitiivisesti tiedostanut – , sen kehitystarpeita ei voida ymmärtää tai niistä huolehtia sellaisen todellisuustulkinnan kautta, joka dogmaattisesti väittää toisin.

Mikään nykyajan sivistyksen puoli ei joudu niin kyseenalaiseksi Bahá’u’lláhin tulevaisuuskäsityksessä kuin vallitseva individualismin kultti, joka on levinnyt suurimpaan osaan maailmaa. Poliittisen ideologian, akateemisen elitismin ja kuluttajatalouden kaltaisten kulttuuristen voimien ruokkimana

”onnen tavoittelu” on nostattanut aggressiivisen ja lähes rajattoman henkilökohtaisen oikeutuksen tunteen. Moraaliset seuraamukset ovat olleet rapauttavat yksilölle ja yhteiskunnalle – sekä tuhoisat tautien, huumeriippuvuuden ja muiden liiankin tuttujen vuosisadan lopun vaivojen muodossa. Ihmiskunnan vapauttaminen niin perustavanlaatuisesta ja läpitunkevasta erehdyksestä tulee kyseenalaistamaan joitakin kahdennekymmenennen vuosisadan kaikkein syvimmälle juurtuneista oletuksista oikeasta ja väärästä.

Mitä näitä tarkastamattomia oletuksia on? Ilmeisin on vakuuttuneisuus siitä, että yhdentyneisyys on etäinen, lähes savuttamaton ihanne, johon voidaan ryhtyä vasta, kun suuri määrä poliittisia kiistoja on jotenkin ratkaistu, aineelliset tarpeet jotenkin tyydytetty ja epäoikeudenmukaisuudet jotenkin oikaistu. Tilanne on päinvastainen, Bahá'u'lláh vakuuttaa. Ensisijainen yhteiskuntaa vaivaava ja sitä lamauttavia vitsauksia tuottava sairaus, hän sanoo, on ihmisrodun yhdistymättömyys – ihmisrodun, jolle on tunnusomaista kyky tehdä yhteistyötä ja jonka kehitys on tähän päivään asti riippunut siitä, mikä yhteistoiminnan taso on eri aikoina ja eri yhteiskunnissa saavutettu. Takertuminen väitteeseen, että riitaisuus on ihmisluonnon synnynnäinen piirre pikemmin kuin opittujen tapojen ja asenteiden yhdistelmä, on mitään yksittäistä seikkaa enemmän ihmiskunnan menneisyyttä rasittaneen virheen tyrkyttämistä uudelle vuosituhannelle. ”Nähkää maailma”, Bahá'u'lláh neuvoi valittuja johtajia, ”ihmisruumiina, joka luomishetkellensä oli terve ja täydellinen, mutta jota ovat kohdanneet moninaisista syistä aiheutuvat vakavat vaivat ja sairaudet.”⁽⁹⁾

Ykseyden asiaan liittyy läheisesti toinen moraalinen haaste, joka päättyvällä vuosisadalla on vaatinut osakseen yhä kiireellisempää huomiota. Jumalan silmissä, Bahá'u'lláh vakuuttaa, oikeudenmukaisuus on ”kaikkea muuta rakkaampi”⁽¹⁰⁾. Se tekee yksilölle mahdolliseksi nähdä todellisuus omin silmin pikemmin kuin toisten silmien kautta ja antaa kollektiiviselle päätöksenteolle arvovallan, joka yksin voi varmistaa ajatuksen ja toiminnan ykseyden. Oli kahdennekymmenennen vuosisadan raastavista kokemuksista noussut kansainvälisen järjestyksen koneisto kuinka tyydyttävä tahansa, sen kestävä vaikutusvalta tulee riippumaan siihen sisältyvän moraalisen periaatteen hyväksymisestä. Jos ihmiskunta kokonaisuutena on todellakin yksi ja jakamaton, niin sitä hallitsevien instituutioiden käyttämä arvovalta on olennaisesti luottamustehtävä. Jokainen yksilö tulee maailmaan koko ihmisyyhteisön luottona, ja juuri tämä ihmisen olemassaolon piirre muodostaa perustan sosiaalisille, taloudellisille ja kulttuurisille oikeuksille, jotka on kirjattu Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjaan ja siihen liittyviin asiakirjoihin. Oikeudenmukaisuus ja ykseys ovat vaikutuksiltaan vastavuoroisia. ”Oikeudenmukaisuuden tarkoitus”, Bahá'u'lláh kirjoitti, ”on ykseyden ilmaantuminen ihmisten keskuuteen. Taivaallisen viisauden valtameri hyrskyää näissä viisaissa sanoissa, vaikka maailman kirjat eivät sen sisintä merkitystä voi käsittää.”⁽¹¹⁾

Sitä mukaa, kun yhteiskunta sitoutuu – vaikkakin empien ja pelolla – näihin ja niihin liittyviin moraalisiin periaatteisiin, mielekkäin rooli, minkä se tulee tarjoamaan yksilölle, on palvelu. Yksi ihmiselämän paradokseista on, että itsensä kehittäminen tapahtuu pääasiallisesti sitoutumalla suurempiin hankkeisiin, joissa itseys – vaikkapa vain väliaikaisesti – unohdetaan. Aikakautena, joka avaa kaikissa tilanteissa oleville ihmisille mahdollisuuden osallistua tuloksellisesti itse yhteiskuntajärjestyksen muovaamiseen, toisten palvelemisen ihanne saa aivan uuden merkityksen.

Sellaisten tavoitteiden kuin omaisuuden kartuttamisen ja itsensä korostamisen ylentäminen elämän tarkoitukseksi on pääasiassa ihmisenluonnon eläinpuolen edistämistä. Eivätkä henkilökohtaisen pelastuksen yksinkertaistavat sanomat riitä enää koskettamaan niiden sukupolvien kaipausta, jotka ovat syvästi vakuuttuneina tulleet tietämään, että todellinen täyttymys on yhtä lailla tämän maailman asia kuin tuonpuoleisenkin. ”Osoittakaa herpaantumaton kiinnostusta oman aikaan ongelmiin”, on Bahá’u’lláhin neuvo, ”ja keskittykää neuvottelemaan sen välttämättömistä tarpeista ja vaatimuksista.”⁽¹²⁾

Tällaisilla näkökulmilla on perinpohjaiset seuraamuksensa ihmisasioiden hoitamisessa. On ilmeistä esimerkiksi, että, olivatpa kansallisvaltion menneet myönteiset vaikutukset mitkä tahansa, mitä kauemmin se pysyttelee ihmiskunnan kohtaloa määrävänä vallitsevana vaikuttajana, sitä kauemmin maailmanrauhan saavuttaminen tulee viivästymään ja sitä suurempi tulee olemaan maapallon väestölle aiheutettu kärsimys. Ihmiskunnan talouselämässä – olivatpa globaalistumisen tuomasi uudetkin suurethyvänsä – on ilmeistä, että tämä prosessi on luonut myös ennennäkemättömiä vallan autokraattisia keskittymiä, jotka tulee saattaa kansainväliseen demokraattiseen hallintaan, mikäli niiden ei haluta aiheuttavan köyhyyttä ja epätoivoa lukemattomille miljoonille. Samoin tieto- ja kommunikaatioteknologiassa tapahtunut historiallinen läpimurto, joka muodostaa niin tehokkaan välineen yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseksi ja ihmisille heidän yhteisen ihmisyytensä kokemiseksi, voi yhtä suurella teholla harhauttaa ja pilata tämän prosessin ylläpitämiselle elintärkeitä virikkeitä.

V

Bahá’u’lláhin sanoma koskee uutta suhdetta Jumalan ja ihmiskunnan välillä – suhdetta, joka on sopusoinnussa ihmisrodun kajastavan täysi-ikäisyyden kanssa. Se ylimmäinen Todellisuus, joka on luonut maailmankaikkeuden ja pitää sitä yllä, tulee ikuisesti pysymään ihmismielen ulottumattomissa. Ihmiskunnan tietoinen yhteys siihen, siinä määrin kuin sitä ylipäättään on muodostettu, on ollut suurten uskontojen perustajien vaikutuksen tulosta, Mooseksen, Zarathustran, Buddhan, Jeesuksen, Muhammadin sekä aikaisempien hahmojen, joiden nimet ovat enimmäkseen hävinneet unohduksiin. Vastaamalla näihin jumaluuden sysäyksiin maapallon kansat ovat asteittain kehittäneet niitä henkisiä, älyllisiä ja moraalisia kykyjään, jotka ovat yhdistyneet sivistämään ihmisluonnetta. Vuosituhantinen kasaantuva prosessi on nyt saavuttanut vaiheen, joka on luonteenomaista kaikille ratkaiseville käännekohdille evoluutioprosessissa, kun aiemmin toteutumattomat mahdollisuudet äkkiä nousevat esiin: ”Tämä on se päivä”, Bahá’u’lláh vakuuttaa, ”jona Jumalan loistavimmat suosionosoitukset ovat tulvineet ihmisten ylle, päivä, jona hänen ylevin armonsa on virrannut kaikille luoduille.”⁽¹³⁾

Bahá’u’lláhin silmin tarkasteltuna heimojen, kansojen ja kansakuntien historia on käytännössä saavuttanut päätöksensä. Parhaillaan todistamme ihmiskunnan historian alkua – omasta ykseydestään tietoisien ihmisrodun historian. Tälle sivistyksen kulun käännekohdalle hänen kirjoituksensa määrittelevät sivistyksen luonteen ja prosessit uudelleen sekä asettavat uuden

järjestyksen sen prioriteeteille. Niiden tarkoitus on kutsua meidät takaisin henkiseen tietoisuuteen ja vastuuseen.

Mikään Bahá'u'lláh:n kirjoituksissa ei pidä yllä harhakuvaa, että kuvaillut muutokset kävisivät toteen helposti. Pitkälti toisin. Kuten kahdenkymmenen vuoden vanha tapahtumatovotjo osoittaneet, tuhansien vuosien aikana juurtuneita tapojen ja asenteiden malleja ei hylätä oma-aloitteisesti taikka yksinkertaisesti kasvatuksellisin ja lainsäädännöllisin toimin. Sekä yksilön että yhteiskunnan elämässä syväiset muutokset tapahtuvat useimmiten seurauksena ankarista kärsimyksistä ja sietämättömistä vaikeuksista, joista ei muulla tavoin voida selvitä.

Juuri näin suuren koettelemuksen kokeminen, Bahá'u'lláh varoitti, on tarpeen maapallon moninaisten kansojen sulattamiseksi yhdeksi kansaksi.

Henkiset ja materialistiset käsitykset todellisuuden luonteesta ovat keskenään yhteen sovittamattomat ja johtavat vastakkaisiin suuntiin. Uuden vanha alkaessa toisen näistä kahdesta vastakkaisesta näkemyksestä asettama suunta on jo vienyt onnetoman ihmiskunnan pitkälle yli sen kauimmaisenkin rajan, jossa järkipäisyyden saati ihmisen hyvinvoinnin harhakuvaa joskus kyettiin pitää yllä. Jokaisena kuluvana päivänä moninkertaistuvat merkit, että lukuisat ihmiset kaikkialla ovat heräämässä tähän ymmärrykseen.

Huolimatta yleisesti hyväksytystä päinvastaisesta mielipiteestä, ihmisrotu ei ole tyhjä taulu, johon ihmisasioiden valtiat voivat vapaasti kaivertaa omat toiveensa. Hengen alkulähteet kumpuavat, missä haluavat, kuten haluavat. Niitä ei nyky-yhteiskunnan liete voi loputtomiin tukahduttaa. Ei tarvita enää profeetallista näkemystä, jotta huomattaisiin, että uuden vanha avausvuodet näkevät määrättömästi mahtavampien voimien ja pyrkimysten vapautumisen kuin niiden ilmentämisen näin pitkään estäneet kasaantuneet rutiinit, valheellisuudet ja riippuvuudet.

Oli kuohunta kuinka mittava hyvänsä, ajanjakso, jota kohti ihmiskunta etenee, avaa maapallon jokaiselle yksilölle, jokaiselle laitokselle ja jokaiselle yhteisölle ennenkuulumattomia tilaisuuksia osallistua planeetan tulevaisuuden kirjoittamiseen. ”Pian”, Bahá'u'lláh:n vakaa lupaus on, ”nykyinen järjestys kääritään kokoon ja uusi levitetään sen sijalle.”⁽¹⁴⁾

1. Kansanedustaja Luis Gushikenin ja kansanedustaja Rita Camatan puheenvuorot. ”Sessão Solene da Câmara Federal em Homenagem ao Centenário da Ascensão de Bahá'u'lláh”, Brasília, 28. toukokuuta 1992.
2. Bahá'u'lláh, *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1997), s. 69.

3. Bahá'u'lláh, *Epistle to the Son of the Wolf* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1988), s. 14.
4. Bahá'u'lláh, *Poimintoja Bahá'u'lláhin kirjoituksista*, osa CXXXI.
5. 'Abdu'l-Bahá, *The Promulgation of Universal Peace: Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, uud. painos (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1982), ss. 74, 126.
6. Bahá'u'lláh, *Poimintoja Bahá'u'lláhin kirjoituksista*, osa CXI.
7. Bahá'u'lláh, *Poimintoja Bahá'u'lláhin kirjoituksista*, osa XCVI.
8. Bahá'u'lláh, lainattu: Shoghi Effendi, *The Advent of Divine Justice* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1990), s. 79.
9. Bahá'u'lláh, *Poimintoja Bahá'u'lláhin kirjoituksista*, osa CXX.
10. Bahá'u'lláh, *Kätketyt sanat*, nro. 2 arabiankielisestä alkuteoksesta.
11. Bahá'u'lláh, *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1997), s. 67.
12. Bahá'u'lláh, *Poimintoja Bahá'u'lláhin kirjoituksista*, osa CVI.
13. Bahá'u'lláh, *Poimintoja Bahá'u'lláhin kirjoituksista*, osa IV.
14. Bahá'u'lláh, *Poimintoja Bahá'u'lláhin kirjoituksista*, osa IV.